Halu kasvattaa sivutoimiyritystä vaatii riskinottokykyä

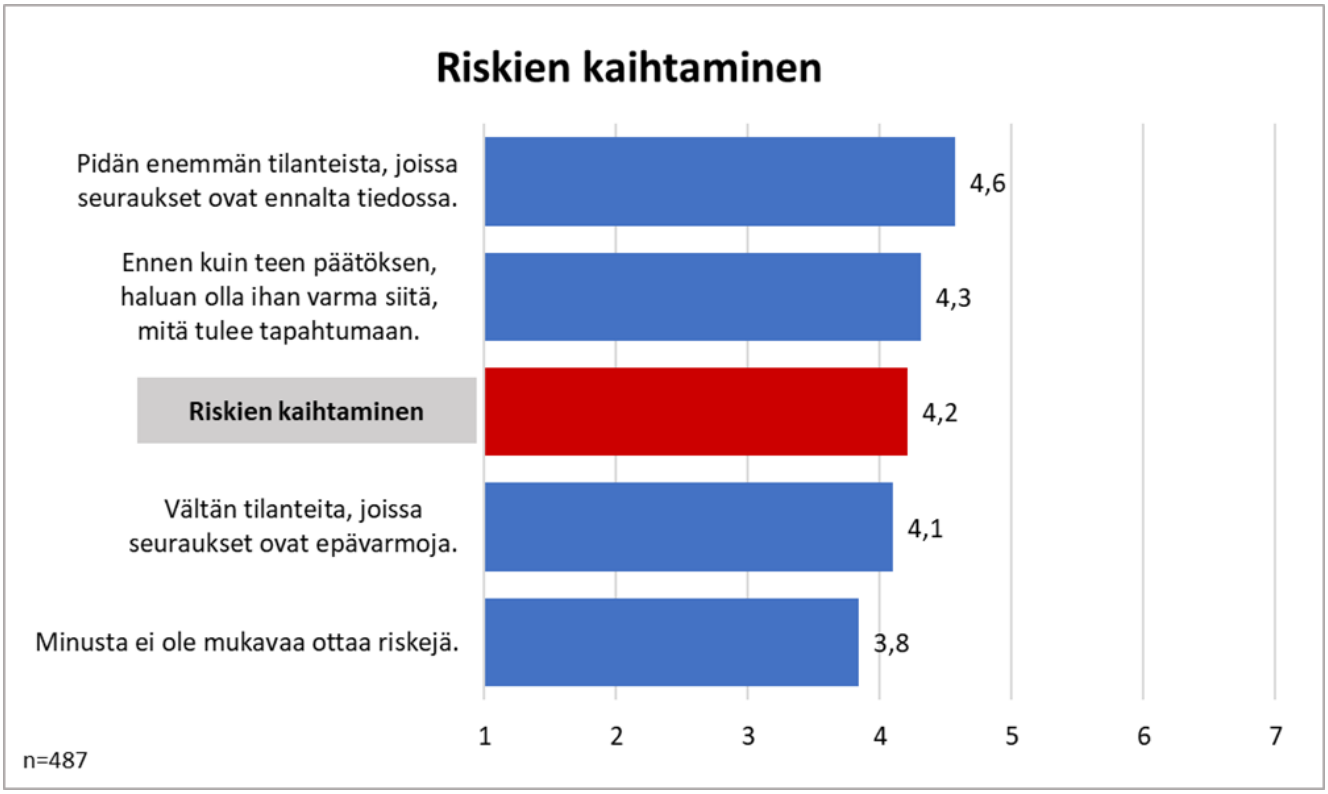
12.1.2022

Seinäjoen ammattikorkeakoulu toteutti vuonna 2021 laajan sivutoimista yritystoimintaa harjoittaville suunnatun kyselytutkimuksen yhteistyössä Suomen Uusyrityskeskuksen ja Norstatpanelin kanssa. Edellinen vastaava tutkimus toteutettiin vuonna 2014. Verkkokyselyyn vastasi 486 sivutoimista yrittäjää, joista suurin osa (61 %) toimi yrittäjänä palkkatyön ohella.

Sivutoimisessa yrittäjyydessä pienempi toimeentuloriski kuin päätoimisessa

Yrittäjyystutkimuksessa on arvioitu, että yritystoiminnan aloittamiseen sivutoimisesti voi olla syynä halu välttää riskejä. Päätoimiseen yritystoimintaan liittyy lähtökohtaisesti enemmän riskiä, sillä sivutoimisella yrittäjällä on pääasiasiallinen toimeentulon lähde varmistamassa, ettei toimeentulo riipu täysin yritystoiminnan onnistumisesta. Onkin päätelty, että riskinottoon liittyvät asenteet ja itseluottamus vaikuttavat yrittäjäksi ryhtymisen tapaan. Sivutoimisena aloittamista pidetään riskejä kaihtavalle todennäköisempänä yrittäjyyspolkuna, joten tässä tutkimuksessa haluttiin selvittää sivutoimisten yrittäjien asenteita suhteessa riskinottoon.

Riskinottoa mitattiin neljän väittämän avulla. Suurin osa vastaajista (55 %) pitää enemmän tilanteista, joissa seuraukset ovat ennalta tiedossa. Lähes puolet (48 %) haluaa olla suhteellisen varmoja mitä tulee tapahtumaan, ennen kuin tekee päätöksen. 40 % välttää mieluummin tilanteita, joissa seuraukset ovat epävarmoja ja 35 % arvioi, ettei kovin mielellään ota riskejä. Kokonaisuutena ottaen riskien kaihtamisesta muodostetun summamuuttujan arvoksi tuli 4,2 asteikolla 1–7. Kuviossa 1 on esitetty keskiarvomuuttujan ja väittämien keskiarvot.

Kuvio 1. Riskien kaihtaminen.

Miesten ja naisten välillä oli tilastollisesti melkein merkitsevä ero ($p<0,05$): naiset pyrkivät kaihtamaan riskejä hieman enemmän (ka 4,3) kuin miehet (ka 4,1). Muiden taustamuuttujien suhteen riskien kaihtamisessa ei ollut tilastollisesti merkitseviä eroja.

Yhteys kasvuaikomuksiin mutta ei päätoimisuusaikomuksiin

Riskien kaihtamisen merkitystä testattiin osana regressioanalyysia, jolla selvitettiin sivutoimisten yrittäjien päätoimisuusaikomuksia. Muuttujalla ei kuitenkaan ollut tilastollista merkitystä. Kun sen sijaan tarkasteltiin, mitkä tekijät selittivät sivutoimisten yrittäjien aikomusta kasvattaa yritystoimintaansa, riskien kaihtaminen selitti negatiivisesti kasvuaikomuksia. Toisin sanoen, riskejä kaihtavilla oli vähemmän aikomuksia kasvattaa yritystään.

Voimakkaimmin riskien kaihtamisen vaikutus näkyi vastaajilla, jotka harjoittivat sivutoimista yritystoimintaa opiskelun, vanhempainvapaan tai työttömyyden rinnalla. Tämän tuloksen rinnalla on kiinnostava havainto, että tällä vastaajaryhmällä kuitenkin oli myös keskimäärin varsin korkeat tavoitteet kasvun suhteen: suuri osa (49 %) halusi kasvattaa yritystään niin paljon, että se työllistää hänet itsensä, ja peräti 14 % tavoitteli myös toisten työllistämistä. Samalla kyseisestä ryhmästä 55 % arvioi, että erot palkansaajan ja yrittäjän työttömyys- ja sosiaaliturvassa vaikuttivat kiinnostukseen toimia päätoimisena yrittäjänä paljon tai erittäin paljon. Jatkotutkimuksissa olisikin mielenkiintoista selvittää tarkemmin näiden tekijöiden välisiä yhteyksiä. Työttömyys- ja sosiaaliturvan rooli omassa elämässä saattaa korostaa sosiaaliturvaan liittyvien riskien merkitystä, ja sivutoimiseen yrittäjyyteen liittyy ennakoimattomuutta (ks. Kananen, 2019).

Hyvinvoiva hybridiyrittäjä -hanke

Kysely toteutettiin osana Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja Työterveyslaitoksen yhteistä Hyvinvoiva hybridiyrittäjä -hanketta. Hanke pyrkii rakentamaan nykyaikaisen työelämän hyvinvointikompassia yksilöille, joiden työelämä rakentuu erityyppisistä elementeistä. ESR-rahoitteisessa hankkeessa mm. järjestään hybridiyrittäjille suunnattuja työpajoja, joissa työstetään yrittäjien käytännössä kohtaamia haasteita.

Tämä artikkeli kuuluu sarjaan, jossa tarkastellaan Hyvinvoiva hybridiyrittäjä -hankkeessa toteutetun kyselytutkimuksen tuloksia. Aiemmin samassa sarjassa ovat ilmestyneet seuraavat artikkelit:

Hybridiyrittäjät tyytyväisiä palkkatyöhönsäSivutoimiyrittäjyys useimmille pysyvä ratkaisu – pieni osa haluaa työllistää myös muitaSivutoimiyrittäjien tavoitteet eivät ole ainoastaan taloudellisia Sivutoimiyrittäjyyden tärkein motiivi on halu toteuttaa itseäYrittäjyyden tukena läheiset Hybridiyrittäjät hyvinvoivia ja onnellisiaMielikuvat yrittäjien sosiaaliturvasta monella kielteisiäHybridiyrittäjyyden kuva tarkentuu**Anmari Viljamaa, yliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakouluSanna Joensuu-Salo, tutkijayliopettaja, Seinäjoen ammattikorkeakoulu**
Emilia Kangas, projektipäällikkö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Marja Katajavirta, asiantuntija TKI, Seinäjoen ammattikorkeakoulu